

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Första Kammaren. N:o 42.

Torsdagen den 13 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Justerades protokollet för den 6 i denna månad.

Anmäldes och bordlades Bevillnings-Utskottets memorial N:o 18, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 1:sta punkten af Utskottets betänkande N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag m. m.

Efter föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, N:o 241, med delgifning af nämnda Kammares beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 36, i anledning af väckt motion angående studie- och examensväsendet vid universiteten och Karolinska mediko-kirurgiska institutet, beslöt Första Kammaren, på framställning af Herr *Carlson, Fredrik*, att hänvisa detta ärende till sitt Tillfälliga Utskott N:o 2.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 11 och 12 innevarande Maj bordlagda memorial N:o 63, angående statsregleringen för år 1887.

1--3 punkterna.

Biföllos.

4 punkten.

Herr Mankell: Jag skall blott be att med anledning af denna punkt få yttra några få ord. Till en början ber jag att få hembära det ärade Stats-Utskottet min tacksamhet för den behandling det låtit min motion komma till del, liksom för det Utskottet åtminstone så till vida i sak gått min önskan till mötes, att det tillstyrkt afskärän-

*Förstärkande
af statsverkets
kassaförlags-
fond.*

Förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond. det af nära på hälften af det belopp, som Kongl. Maj:t föreslagit till afsättning.

(Forts.) Utskottet har vidare gjort det viktiga medgifvandet, att kassaförlagsfonden, för hvarje gång en afskrifning af grundskatterna sker, skall kunna minskas med motsvarande belopp. Detta medgifvande innebär redan nu ett erkännande att fonden icke behöfver hållas uppe vid 15 millioner, utan till en början skulle kunna nedsättas till omkring 13½ million, och, om en kommande afskrifning skulle ske till samma belopp som den första, till omkring 12 millioner, samt slutligen, om grundskatterna helt och hållet skulle afskrifvas, till 10½ million — allt under förutsättning att de beräknas till 4½ million.

Dernäst har Utskottet framhållit, att Riksgäldskontoret skulle kunna lemnas bemyndigande att i nödfall öppna kredit för Statskontoret för de medel, som till äfventyrs skulle kunna fattas i kassaförlagsfonden.

Vid sådant förhållande förefaller det mig egendomligt, att Utskottet polemiserat mot motiveringen af min motion. Jag vill dock för närvarande icke ingå i något slags bestridande af hvad Utskottet i det hänseendet anført, emedan det skulle nödga mig att anföra åtskilliga siffror, hvilka Kammaren nu i riksdagens sista timme kanske icke med nöje skulle höra.

Jag har begärt ordet blott därför, att jag icke genom min tystnad vid detta tillfälle skulle anses hafva godkänt Utskottets motivering och derigenom förverkat rätten att framdeles, t. ex. vid nästa riksdag, fortsätta mitt yrkande om afslag, för den händelse Kongl. Maj:t då skulle framkomma med något nytt förslag angående afsättande af medel till kassaförlagsfonden.

Det var blott detta jag ville säga och har för öfrigt intet yrkande att göra.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och Utskottets i förvarande punkt gjorda hemställan bifölls.

5—8 punkterna.

Biföllos.

Föredrogs å nyo och bifölls Stats-Utskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda memorial N:o 64, med förslag till två stadganden i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Stats-, Banko- och Lag-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 3, med anledning af väckt motion om förstärkande af Riksbankens grundfond samt utvidgning af bankens sedelutgifningsrätt m. m.

Föredrogos Banko-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial:

N:o 12, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning.

1—18 punkterna.

Biföllos.

19 punkten.

Lades till handlingarna.

N:o 13, med förslag till ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor.

Bifölles.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 2.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 e. m.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammarerna åtskildes kl. 12,30 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 13 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m., och dess förhandlingar leddes af Herr vice Talmannen.

Anmälades och bordlades:

Stats-Utskottets memorial:

N:o 66, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret; och

N:o 67, angående den nya riksstaten; samt

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 19, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 60, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående fortsättande under år 1887 af arbetena på nya kasern-etablissemang för Svea lifgarde och Andra lifgardet m. m.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrifvelse, N:o 59, till Konungen, i fråga om tillägg till Kongl. kungörelsen den 26 April 1853 angående rätt för part att återfå till öfverrätt ingifna handlingar,

dels ock till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 24, angående bankovinsten;

N:o 25, angående lag om vissa delar af rättegången i brottmål;

N:o 26, angående statsregleringen; och

N:o 27, angående åtgärders vidtagande för afhjelpande af olägenheter vid varors kringförande till försäljning annorlunda än å marknad.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Lithander* under den återstående delen af riksdagen.

På framställning af Herr vice Talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 7,5 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 14 Maj, f. m.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 7 i denna månad.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 65, med förslag till åtskilliga stadganden i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Herr vice Talmannen yttrade: Från rektorn för Upsala universitet har ankommit följande skrifvelse:

»Till Riksdagens Första Kammare.

Den nya universitetsbyggnad, som Upsala universitet genom Riksdagens välvilja satts i tillfälle att uppföra, ämnar universitetet med akademisk högtidlighet låta inviga vid slutet af nästkommande September månad. Med den tillämnade högtidligheten vill universitetet gifva ett uttryck åt tillfredsställelsen öfver en länge närd önskans uppfyllande och åt tacksamheten för erhållna betydande hjälpmedel till lättnad i universitetets arbete. Öfvertygadt att Riksdagen, hos hvilken universitetet står i en stor och oförgätlig tacksamhetsskuld för sin nya byggnad, med universitetet delar glädjen öfver dennas fullbordan, vågar det Större akademiska konsistoriet vördsamt utbedja sig Riksdagens deltagande genom deputerade i den förestående invigningshögtidligheten och anhålla, att Riksdagens Första Kammare behagade för sådant ändamål utse sina deputerade.

Upsala den 11 Maj 1886.

På det Större Konsistoriets vägnar:

C. Y. SAHLIN.

Kongl. universitetets rektor.

Gustaf Gavelius.»

Med anledning häraf tillåter jag mig föreslå, att Kammaren behagade besluta om utseende af deputerade för det i berörda skrifvelse angifna ändamål.

Friherre De Geer af Finspång: I anledning af det utaf Herr vice Talmannen framställda förslaget hemställer jag, att Kammaren behagade besluta att antaga den framställda inbjudningen och vid invig-

ningsfesten låta sig representera på samma sätt, som skedde vid invigningsfesten för Lunds universitets nya byggnad, nemligen genom en deputation, bestående af Herr Talmannen och Herr vice Talmannen samt ytterligare tre ledamöter, som Kammaren torde utse genom val å den dag, Herr Talmannen dertill bestämmer.

Efter härmed slutad öfverläggning antog Kammaren det af Friherre De Deer framställda förslag.

Herr Grefven och Talmannen yttrade härpå, att han med anledning af Kammarens nyss fattade beslut finge bestämma, att val af tre deputerade för att jemte Talmannen och vice Talmannen närvara vid invigningen af den nya universitetsbyggnaden i Upsala skulle anställas vid Kammarens sammanträde under morgondagen.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial:

N:o 66, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret; och

N:o 67, angående den nya riksstaten.

Efter föredragning af Bevillnings-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial N:o 18, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 1:sta punkten af Utskottets betänkande N:o 16, i anledning af Kongl. Majts proposition angående vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag m. m., godkändes den af Utskottet föreslagna voteringsproposition.

Protokollsutdrag härom justerades och afsändes till Andra Kamraren.

Föredrogos och bifölls Bevillnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda betänkande N:o 19, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

Föredrogos å nyo och företogs punktvis till afgörande Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets den 12 och 13 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 2, i anledning af ej mindre Kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af de i Utskottets utlåtande N:o 1 framlagda förslag till lagar angående bankaktiebolag samt angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, än äfven återremiss dels från båda Kamrarne af det i samma utlåtande innefattade förslag till lag angående bankaktiebolags, sedelutgifvande bankbolags och sparbanks konkurs samt af vissa delar af förslaget till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, dels derjemte från Andra

Kammaren af Utskottets förslag till lagar angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken samt angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Utskottets hemställan med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 4 och 13 §§ i Utskottets förslag till lag angående bankaktiebolag samt Utskottets under 1:o i utlåtandet N:o 2 intagna hemställan.

Biföllos.

Utskottets under 2:o i utlåtandet N:o 2 förekommande yttrande beträffande förslaget till lag rörande förändrad lydelse af 14 § i förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848.

Godkändes.

Utskottets hemställanden med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut och återremisser i fråga om Utskottets förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

Punkten I.

Lades till handlingarna.

Punkten II.

Herr Stråle, Holdo: Då jag har all anledning att antaga, att måhända flertalet af Kammarens ledamöter icke hafva fullt exakt kännedom om tillkomsten af det nu föreliggande förslaget, tillåter jag mig att derom yttra några ord. Under de öfverläggningar inom Sammansatta Utskottet, som egde rum, sedan en sammanjemkning mellan Kamrarne i denna fråga blifvit bragt å bane, uppstodo naturligtvis en mängd olika förslag, i mer eller mindre mån oantagliga och orimliga. De af en och annan af denna Kammarens ledamöter framlagda förslag gingo så långt åt höger, att de naturligtvis icke kunde accepteras af Andra Kammaren, hvaremot flertalet af Andra Kammarens ledamöter framkommo med förslag, som af denna Kammare omöjligt kunde antagas. Under sådana förhållanden var det, som jag för att söka åstadkomma en verklig sammanjemkning framkastade en tanke eller ett förslag — det vill jag ej bestrida — sådant som det här föreliggande. Sedan öfverläggningen fortgått flera timmar, föreslog ordföranden, att hvardera Kammarens ledamöter skulle för sig hålla enskilda öfverläggningar. Vid den enskilda öfverläggning, som i anledning deraf hölls af denna Kammarens ledamöter inom Utskottet, fann jag ganska snart, att det af mig framlagda förslaget icke vann understöd af någon af mina kamrater, vid hvilket förhållande jag alldeles frivilligt förklarade mig beredd att återkalla mitt förslag och utan ringaste svårighet afstod derifrån, hvilket de öfriga Utskottets ledamöterne från denna Kammare kunna vitsorda. Då emellertid

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

Andra Kammarens ledamöter inkommit från sin enskilda öfverläggning, förklarade de sig samfäldt beredde att antaga detta förslag, hvarpå jag begärde ordet och förklarade, att jag återkallade det förslag jag framlagt. Men icke nog härmed. Sedan på eftermiddagen, då öfverläggningarna återupptagits, upplysning inhemtats, att detta förslag icke kunde af regeringen accepteras, upprepade jag mitt återtagande med det särskilda tillägg, att, då regeringen icke kunde acceptera förslaget, jag deri fann ett ytterligare skäl att derifrån afstå. Icke desto mindre kallades förslaget, som upptogs af en ledamot af Andra Kammaren, icke en utan flera gånger först mitt förslag och sedan hans och mitt förslag. Efter flera voterings segrade vid den slutliga hufvudsakliga voterings mellan detta förslag, å ena, och ett af en ledamot af Andra Kammaren framlagdt medelvägsförslag å andra sidan, det nu föreliggande förslaget på det sätt, att sex af denna Kammares ledamöter i Utskottet undandrogo sig att rösta i hufvudvoterings, hvarigenom detta förslag vann pluralitet. Som nu emellertid Kammarens ledamöter behagade finna, hafva samtliga 16 utskottsledamöterna reserverat sig mot förslaget. För min del, utom att jag två gånger afstod från detsamma, röstade jag inom Utskottet emot det och är fortfarande emot detsamma; och jag vill nu hafva till protokollet anfördt, att jag fränsäger mig allt auktorskap till förslaget.

Till yttermera visso begär jag nu, Herr Talman, proposition på afslag å detta nu framställda så kallade förmedlingsförslag.

Medan jag har ordet ber jag blott att få tillägga, att de ledamöter af denna Kammare, som deltagit i öfverläggningarna om denna sammanjemkning, kunna vitsorda, huru omöjligt det visat sig att kunna sammanjemka två grundsatser, så heterogena och mot hvarandra stridande, som de i denna fråga af de båda Kamrarne omfattade. Den ena Kammaren vill ovilkorligen, att inom en bestämdt fixerad tid all sedelutgifningsrätt för de enskilda bankerna skall indragas. Den andra Kammaren vill deremot lemna detta åt framtiden. Att sammanjemka dessa olika meningar har hittills visat sig vara omöjligt, och jag må så när säga, att jag hoppas att det fortfarande skall visa sig omöjligt. Vid sådant förhållande anser jag ingen annan utväg finnas, än att denna Kammare afslår det framlagda förslaget, hvarigenom frågan för denna gång faktiskt är förfallen.

Herr Bergström: Det torde tillåtas mig att, såsom inledning till hvad jag ämnar säga, i Kammarens minne återkalla de särskilda beslut, som de begge Kamrarne fattat rörande den viktigaste punkten af ifrågavarande lagförslag, nemligen den om den enskilda sedelutgifningsrätten. Derefter kan Kammaren bedöma så väl halten af det föreliggande sammanjemkningsförslaget som ock hvad det nya förmedlingsförslag, som är i görningen, innebär. Första Kammaren beslöt, med ändring af Kongl. Maj:ts proposition, att sedelutgifningsrätt, grundad på värdepapper, icke finge medgifvas utöfver ett belopp af 60 millioner. Kongl. Maj:ts proposition bestämde i detta afseende, såsom Kammaren behagade erinra sig, 50 millioner. I 31 § vidhöll denna Kammare Kongl. Maj:ts förslag i afseende å tiokronesedlarne, nemligen att det skulle vara bankbolag förbjudet att hafva sedlar å tio

kronor utelöpande till högre sammanlagdt belopp än *tre femtedelar* af *Sammanjemkningsförslag i fråga om en- skilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.* hvad Konungen medgifvit, att bankbolagets på värdepapper grundade sedelutgifning högst finge utgöra. Men dessa tre femtedelar blefvo naturligtvis olika efter Kongl. Maj:ts förslag och efter Första Kammarens nyssnämnda beslut, ty tre femtedelar af 50 millioner utgöra 30 millioner, men tre femtedelar af det belopp, denna Kammare bestämt, är 36 millioner. Andra Kammaren åter beslöt, att sedelutgifningsrätten, grundad på värdepapper, icke finge medgifvas utöfver ett sammanlagdt belopp af 40 millioner för samtliga bankbolag, samt att, beträffande tiokronesedlarne, det skulle vara bankbolag förbjudet att hafva sådana sedlar utelöpande till högre sammanlagdt belopp än hälften af hvad Konungen medgifvit att bankens på värdepapper grundade sedelutgifning högst finge utgöra. Kammaren behagade finna, att af dessa belopp framkommer såsom medeltal hvad Kongl. Maj:t förut föreslagit, eller 50 millioner för sedelutgifningen i dess helhet och 30 millioner för tiokronesedlarne. I denna del har icke heller varit någon svårighet vid sammanjemkningsförsöket, utan man har utgått från den åsigt, att bankbolagen vid den nya oktrojtidens början skulle få öppna sin rörelse med respektive 50 och 30 millioner. Men Andra Kammaren beslöt tillägga, att all sedelutgifningsrätt skulle taga slut inom tio år. Denna bestämmelse återfinnes i Kammarens beslut om en förändrad redaktion af 1 §. Der står nemligen, att bankbolagen skola erhålla tillåtelse till bankrörelses drifvande »högst intill 1898 års utgång» och att dervid bör bestämmas den sedelutgifningsrätt, som under nämnda tid må dem tillkomma. Enligt detta Andra Kammarens beslut skulle vid den bestämda tidens utgång bankernas sedelutgifningsrätt hafva upphört; och under de tio åren 1889—1898 skulle minskningen ske med en tiondedel om året efter förhållande som 1 till 2 mellan hela det utgifna sedelbeloppet och beloppet af de utelöpande tiokronesedlarne.

Nu föreslås af det Sammansatta Utskottets pluralitet, hvilken tillkommit på det sätt den föregående talaren omförmäلت, att de enskilda bankernas sedelutgifning skulle börja med respektive 50 och 30 millioner, men att den skulle minskas med $\frac{1}{20}$ under hvarje af de tio år, som inrymmas i den första oktrojperioden 1889—1898. Således skulle vid slutet af denna oktrojtid återstå endast 25 millioner, men tillika skulle det vara fastställt, att efter tjugu års förlopp ingen vidare sedelutgifning finge egn rum. — Det är mot detta beslut som jag, i likhet med åtskilliga andra ledamöter af Kammaren, reserverat mig, och det är om detta förslag till sammanjemkning, som vi sagt, att det enligt vår åsigt är af den beskaffenhet, att det icke kan eller ens bör af Första Kammaren antagas. Den förste talarens yrkande om afslag å detta sammanjemkningsförslag anser jag således vara fullt begrundadt.

Men emellertid har af en af Första Kammarens ledamöter, hvilken lifligt nitälskar för en lösning af frågan, framlagts ett förslag, hvilket förefaller åtminstone mig kunna accepteras äfven af denna Kammare. Jag kan ju möjligen i afseende å siffrorna misstaga mig, ty jag har icke den insigt i det praktiska banklifvet, att jag kan säga hvad de enskilda bankerna behöfva för att kunna lugnt afveckla sig. Jag skall emellertid tillåta mig att föredraga innehållet af detta förslag,

(Forts.)

Sammanjemk-
ningsförslag
i fråga om
lag ang. en-
skilda bank-
bolag med
sedelutgif-
ningsrätt.

(Forts.)

hvilket varit meddeladt de ledande männen inom Andra Kammaren. Om det accepteras af Första Kammaren, hvilket naturligtvis icke kan ske annorlunda än efter förutgående återremiss i det syfte förslaget innehåller, innebär dock en återremiss, äfven om den icke leder till sammanstående beslut, att denna Kammare icke ställer sig på den fasta obehaglighetens ståndpunkt, utan ännu en gång sträcker ut handen för att åstadkomma en lösning af denna så obeskrifligt viktiga fråga. Förslaget går nemligen ut på, att vid den nya oktrojtids början skulle bankerna börja sin rörelse med ett sammanlagdt sedelbelopp å 50 millioner kronor, deraf 30 millioner i tiokronesedlar. Detta belopp skulle de få hafva utelöpande ostördt under den första hälften af den instundande oktrojperioden, eller från och med år 1889 till och med år 1893. Derefter skulle sedelbeloppet i dess helhet sjunka från 50 till 40 millioner och stanna vid sistnämnda belopp under den senare femårsperioden af den första oktrojtiden, eller från och med år 1894 till och med år 1898. Efter sistnämnda år skulle sedelbeloppet i dess helhet begränsas till 30 millioner. Skiljaktigheten mot det förra förslaget ligger således deri, att vid den första oktrojtids utgång skulle kvarstå, om jag så får säga, ett residuum af sedelutgifningsrätten, belöpande sig till 30 millioner. Hvad angår förhållandet mellan sedelutgifningsrätten i dess helhet och tiokronesedlarne, innehåller detta bemedlingsförslag, att tiokronesedlarne skulle under första halfdelen af instundande oktrojtids, eller under tiden från och med år 1889 till och med år 1893, få utgöra tre femtedelar af hela sedelbeloppet, eller 30 millioner, men under senare hälften af samma oktrojtids, eller under tiden från och med år 1894 till och med år 1898, endast hälften af då utelöpande sedelbeloppet, 40 millioner, eller 20 millioner, samt efter 1898 års slut äfven hälften af de 30 millioner, hvartill sedelutgifningen i sin helhet då finge uppgå, eller 15 millioner. Slutligen skulle Kongl. Maj:t efter 1898 års utgång ega förordna, derest omständigheterna dertill föranledde, om upphörande af de enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å tio kronor, d. v. s. att Kongl. Maj:t skulle med afseende å detta belopp, 15 millioner kronor, hafva samma makt och myndighet, som enligt 1874 års banklag honom tillkommer med afseende å samtliga tiokronesedlar.

Jag skall tillåta mig att nu uppläsa detta förslag, bragt i lagtext. Den första bestämmelsen rörande sedelutgifningen i dess helhet skulle inkomma såsom ett andra stycke i 2 §. Det första stycket i samma paragraf skulle oförändradt lyda så: »Bankbolags sedelutgifningsrätt skall vara grundad på värdepapper eller på guld, på sätt i 25 och 26 §§ närmare förmåles.» Det andra stycket skulle erhålla följande ändrade lydelse: »Sedelutgifningsrätt grundad på värdepapper får ej medgifvas utöfver ett belopp, som för samtliga bankbolag må tillhoppa utgöra under åren från och med 1889 till och med 1893 femtio millioner kronor, under åren från och med 1894 till och med 1898 fyratio millioner kronor och efter sistnämnda år trettio millioner kronor.» — Bestämmelsen om tiokronesedlarne skulle insättas såsom ett andra stycke i 31 §. Det första stycket deraf skulle oförändradt lyda så: »De sedlar, som af bankbolag må utgifvas, skola ställas till innehafvaren att utan ränta vid anfordran inlösas.» Det andra stycket skulle

erhålla följande ändrade lydelse: »Banksedlar må lyda endast å tio, femtio, ett hundra, fem hundra och ett tusen kronor; dock vare bankbolag förbjudet att hafva sedlar å tio kronor utelöpande till högre sammanlagdt belopp än som motsvarar under åren från och med 1889 till och med 1893 *tre femtedelar* och efter sistnämnda år *hälften* af hvad Konungen medgifvit att bankbolagets på värdepapper grundade sedelutgifning högst må utgöra; egande Konungen att efter utgången af år 1898, der omständigheterna sådant föranleda, förordna om upphörande af de enskilda bankbolagens rätt att utgifva sedlar å tio kronor.»

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Jag har redan nämnt, att detta förslag synes mig kunna antagas, och vi skulle derigenom undgå många och svåra strider. De enskilda bankerna få, så att säga, sitta i orubbadt bo med det af Kongl. Maj:t föreslagna beloppet under de fem första åren af den nya oktrotiden. De, som icke vilja hafva oktroj på längre tid, få derigenom tillfälle att afveckla sina affärer utan att pressa sina gäldenärer, eller att, om de så vilja, förvandla sig till aktiebolag. — Om nu detta förslag vinner någon anklang i denna Kammare, skulle jag vilja framställa det yrkande, att Kammaren, med vidhållande af sina förut fattade beslut, ville till Utskottet återförvisa ärendet, på det att Utskottet måtte komma i tillfälle att framställa ett nytt sammanjemkningsförslag. En sådan återremiss innebär ingen fara för Kammaren, ty i händelse återremiss icke beslutes af Andra Kammaren, har Första Kammaren tillfälle sedermera att fatta beslut, hvilket jag i sådant fall antager komma att blifva afslag å det först framlagda sammanjemkningsförslaget, ty derpå kan enligt min tanke Kammaren icke tänka att ingå. — Ett skäl mot detta förslag, som kanske i denna stund gör sig rätt mycket gällande, är det, att genom en återremiss riksdagen skulle förlängas. Jag är dock viss på, att ett förslag i den syftning, detta medlingsförslag innehåller, skulle kunna tryckt utdelas redan i dag vid aftonplenium, i synnerhet om Herr Grefven och Talmannen behagade uppskjuta detsamma till klockan åtta. Det kunde blifva utdeladt och bordlagdt i dag och kunde, om Kammaren så behagade och då ingen öfverraskning härmed åsyftas, afgöras i morgon. Således behöfver för den sakens skull riksdagen icke förlängas. Som Kammaren känner, hafva vi en samfärd votering i morgon, och den håller väl qvar de fleste af Kammarrens ledamöter.

Emellertid tillåter jag mig ännu icke att framställa ett yrkande på återremiss, förrän jag hört någon eller några af denna Kammarrens ledamöter vilja skänka detta förmedlingsförslag sitt understöd. Det förefaller mig, som om, i händelse Kammarren besluter en återremiss i denna syftning, hvilket ju i viss mån innebär ett bifall till detta förmedlingsförslag, det icke skulle vara osannolikt, att också Andra Kammarren beslöte en återremiss i samma syfte.

Friherre Leijonhufvud: I likhet med den föregående talaren och, jag kan väl säga, samtliga ledamöterna i det Sammansatta Utskottet, anser jag att det i Utskottets betänkande framlagda förslaget är oantagligt och således bör af Kammarren afslås, hvori jag således instämmer med den föregående talaren. Jag är ledsen att jag icke för öfrigt kan

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

instämna med min mycket värderade vän, som senast hade ordet, och komma till samma resultat som han. Vi hafva sett, huru under den senare delen af riksdagen denna fråga varit hufvudföremålet för våra tankar och öfverläggningar inom Kamrarna, och vi hafva i det först framlagda utskottsbetänkandet sett, hvad resultatet deraf blifvit. Vi hafva vidare sett, huru detta sammanjemkningsförslag gått, så att säga, totalt sönder, då icke ens inom Utskottet någon majoritet kunnat vinnas för det förslag, som i sådant afseende framlagts. Det må förlåtas mig, om jag vid sådant förhållande hyser stor tvekan om möjligheten att nu i en handvändning på en eftermiddagsstund kunna inom Utskottet åstadkomma denna sammanjemkning, så vida icke den ena Kammaren skulle alldeles kapitulera för den andra. Detta lär väl allra minst vara att förvänta af Medkammaren, som ju icke brukar vara så villig att eftergifva sin ståndpunkt. Denna Kammare brukar vara mera medgörlig.

Lika med den föregående talaren önskar jag lifligt, att en lag måtte komma till stånd, och jag skulle för detta ändamål äfven vilja afstå i någon mån från den ståndpunkt, jag i denna fråga helst skulle vilja intaga. Men frågan är, huru man skall få ett resultat, som verkligen är godt och som man kan vara nöjd med. Jag har icke förtroende för det nya försök, som här föreslagits. Det är möjligt att några af de ledande männen inom Utskottet kommit sams om det, men det är icke alltid, som armén följer generalerne. Det är icke sannolikt, att Andra Kammaren helt tvärt skulle kasta om totalt, ty med all aktning för de ärade ledamöter, som bilda den Kammarens majoritet, pläga de icke vara så snabbtänkta, att de skulle vilja kasta öfver bord en favorittanke med ens, i synnerhet om det skulle ske endast för att förkorta riksdagen en eller par timmar. De resonnera, såsom jag hört fler än en af dem säga: Om jag icke är säker på min sak, säger jag nej. Jag tror således visst icke, att detta sist framlagda förmedlingsförslag skulle antagas af Andra Kammarens ledamöter, men jag förutser deremot såsom möjligt, att Utskottet kommer med ett nytt sammanjemkningsförslag, så beskaffadt att det accepteras af Andra Kammaren, men som Första Kammaren får taga på sitt samvete att afslå, emedan det icke är tillfredsställande. Detta, att om en återremiss eger rum, ett förslag *kan* framkomma, som kanske icke är sådant, som man skulle önska, är för mig en stor betänklighet. — Det är icke heller gifvet, att frågan kan så hastigt afgöras, synnerligast som många ledamöter kanske önska tänka något på saken och därför begära bordläggning både första och andra gången, enär de icke åtnöjas med att få ett tryckt papper, på hvars innehåll de icke hunnit tänka, och ett förslag, för hvars verkliga portée de ej hinna göra sig fullt reda. Sannolikt kunde saken icke afgöras förrän någon dag i nästa vecka, då en stor del af Riksdagens ledamöter rest hem. Redan stå här många tomma platser, och nästa vecka äro de sannolikt fördubblade. Mig gör det ingenting om Riksdagen förlänges, men det skulle vara mig mycket okärt, om denna Kammare skulle fatta ett beslut i motsatt riktning mot det, hvartill Kammarens flertal förut kommit, i synnerhet om detta skulle ske med en faktiskt mycket ringa del af Kammarens ledamöter. Det kan hända, att majoriteten nästa

vecka utgöres egentligen af stockholmsbor, som kanske skulle kunna fatta ett beslut, som icke på något sätt smakade de andra.

Då jag således saknar förtroende till ett gynsammt resultat af den ifrågasatta återremissen, kan jag för min del icke vara med derom, utan måste, oaktadt jag gerna skulle sett att en banklag kommit till stånd denna riksdag, stanna vid yrkande om rent afslag å Utskottets förslag.

Sammanjemningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

Herr Fischer: Ingen kan väl vara blind för den fara, som under nuvarande förhållanden hotar de enskilda bankerna, men därför bör man väl icke heller vara helt och hållet blind för hvad som kan följa i det kommande af det förslag, som här är framlagdt och som innefattar ett fullkomligt afskrifningsförslag lika väl som det förslag, hvars konturer vi nyss finga för oss uppdagna. Äfven detta förslag ställer de enskilda bankerna på sådan grund, att de efter en viss period skulle vara så godt som försvunna. Det har redan många gånger uttalats, att här föreligger en afskrifning, i den moderna betydelse detta ord fått vid riksdagen, nemligen att man, på samma gång man afskrifer något, icke vill sätta något annat i stället. — Likväl måste man erkänna, att de enskilda bankerna hafva stor betydelse, icke blott för näringslivet utan äfven på det politiska området, på grund af den motvigt de bilda mot Riksbanken såsom en politisk bank. Vid upprepade tillfällen har man kallat Riksbanken en politisk bank; men har man någonsin gjort sig fullt reda för, hvad som dermed menas? Visserligen har man hänvisat till 65 § Riksdagsordningen, men ett visst dunkel tyckes hafva varit rådande angående den fara, som i detta afseende kunde uppkomma. Men man behöfver icke taga fantasien till hjälp, utan blott vända några blad tillbaka i Sveriges historia eller till frihetstiden för att få den politiska banken i sina funktioner klart framställd. Jag tänker icke besvära Kammaren med att omnämna, huru redan på den tiden rop på billig ränta höjdes och huru man tillmötesgick denna önskan. Ej heller skall jag redogöra för anledningen dertill, att vid en riksdag »fjorton myndige män» i borgareståndet utsågos att vara Riksbankens aflönade ombudsmän i orterna — man hade då ännu icke fått klar syn på afdelningskontoren — men jag förmodar, att de aflönningar, Riksbanken skulle lemna dessa ombudsmän, icke skulle vara de enda emolumenten vid dessa befattningar. Deremot vill jag fästa mig vid, huru man behandlat bankens reglemente. Vid 1752 års riksdag fastställdes ett sådant reglemente, som noga bestämde de belopp, hvilka finge användas till utlåning inom den ena eller andra grenen af bankens verksamhet. Vid följande riksdag befans det, att bankofullmäktige vida öfverskridit dessa belopp, men, då de politiska vännerna ännu sutto kvar vid styret, så, långt ifrån att härför få vidkännas någon vidräkning, »komplimenterades fullmäktige för sin »fermeté» att utsträcka utlåningen utöfver reglementets bestämmelser, ja, man uttalade oförbehållsamt, att *öfver* reglementet stode fullmäktiges omdöme och samvete — ett uttalande så mycket mer betecknande, som några bland fullmäktige sjelfva befunnos vara de största och mest betydande låntagarne, hvilka skyndade att med bankens i värde fallande sedlar betala sina gjorda, stora fastig-

Sammanjemk-
ningsförslag
i fråga om
lag ang. en-
skilda bank-
bolag med
sedelutgif-
ningsrätt.

(Forts.)

hetsköp. Hela ställningen klargöres nära nog genom det yttrande, som historieskrifvaren fält om Fredrik Gyllenborg under en tidigare period af hans politiska verksamhet, nemligen att »ännu var han icke den mäktige man han sedan blef, då han såsom fullmäktig i riksbanken i sitt eget och partiets intresse fritt förfogade öfver bankens tillgångar». Så ser en politisk bank ut, i sådan riktning ledes dess verksamhet. Det må erkännas att dragen icke synas tilldragande och att vi böra akta oss för att få se dem om igen.

Det har väl sagts för några dagar sedan af en ärad talare på nerikesbänken, att vi icke hafva att befara något dylikt under nuvarande förhållanden; men historien lär likväl, att hvad som skett en gång kan upprepas och komma åter, om också under andra omständigheter och andra former, och jag föreställer mig att vi ännu i tiden skulle kunna få se en Ivar Blå träda fram och veckla upp sin kappa och peka på den man, som ville taga banken och makten om hand; ty, så har det blifvit förklaradt här näst intill, det är icke fråga om något annat än makten, fastän det nu gäller banken, emedan banken är medlet.

Det har för öfrigt i denna Kammare, i pressen och annorstädes framhållits, att denna fara från Riksbankens sida endast skulle vara ett hjernspöke, och att det är det enskilda bankintresset, som gjort sig all möda att ifrigt påpeka denna fara. Huru skall jag vederlägga detta? Jag har här i min hand en lika värdefull som sällsynt bok, 1823 års bankkomités betänkande — denna komité, som utgjordes af sådana män bland andre som Wirsén, Lagerbjelke, Skogman, Schwerin och den äldre Schwan. I detta utlåtande säges, att »efter Riksbankens dåvarande inrättning ett grundelement deri saknades, nemligen *ansvarighet*. Förvaltaren vore utan tvifvel ansvarig, men hufvudmännen kallades maktgärande ständer och hade sig ensamma förbehållen rättigheten att om grunderna för bankens förvaltning förordna. Genom enskildes associerande skulle ansvarigheten tillfogas.» Det var år 1823 som detta sades och således ej i något enskildt bankintresse. Följden af denna komités arbete blef 1824 års förordning, på grund hvaraf sedermera de enskilda bankerna uppstodo. Kunde detta sägas på den tiden, då vi ännu hade ständsrepresentationen, huru mycket mera gäller det icke för närvarande tid, då vi i fråga om Riksbanken icke ens hafva två Kammare, utan i sjelfva verket endast en Kammare med en mot stadsmananäringarna afvogt ständ samhällsklass i majoriteten.

Det är, såsom jag nyss antydde, just emot möjligheten för ett riksdagsparti att, liksom redan skett på det politiska området, äfven på det ekonomiska blifva öfvermäktigt, som de enskilda bankerna bilda en motvigt. Lika villig som jag för min del är att skänka min röst åt hvarje förslag, som går ut på ett fullständigt och betryggande ordnande af vårt bankväsen sålunda, att Riksbanken blir den enda sedelutgivande banken, lika motvillig är jag att, *förrän* en betryggande ordning i det fallet införs, skänka mitt samtycke till någon uppgörelse i denna fråga, ty gifver man efter nu, har man också för framtiden bundit sig, och all motvigt mot ett egenmäktigt handhafvande af Riksbanken är bortfallen. Jag hoppas att nu så icke sker och att icke heller vare sig vi eller våra efterkommande få erfara allt det förfär-

liga, som innehålles i segrarens skoningslösa dom öfver de slagna: *Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.*

Jag yrkar afslag äfven å det nu föredragna sammanjemkningsförslaget.

Herr Bäckström: Ingen kan högre än jag önska, att under denna riksdag den så kallade banklagsfrågan blifver löst, men då jag suttit i det Sammansatta Utskottet och funnit, att svårigheterna hela tiden varit ganska stora, tror jag att i anledning af Utskottets utlåtande en sammanjemkning mellan de olika meningarna nu är svårare att åstadkomma än någonsin förut. Detta utlåtande illustrerar, huru sammanhålningen varit inom Utskottet, ty lika många reservationer hafva afgifvits som röster, hvilka deltagit i voteringen. Det är därför min öfvertygelse att det varit lämpligare, att Utskottet förklarat, att någon sammanjemkning icke kunnat åstadkommas, än att nu fråga uppstår om ytterligare sammanjemkning på grund af att ett nytt förslag är i görningen.

Det har här i denna Kammare yttrats, att Kammaren borde ingå på en sammanjemkning för att visa att Första Kammaren icke vill ställa sig på obeveklighetens ståndpunkt; men, mine herrar, har verkligen Kammaren kunnat anses stå på obeveklighetens ståndpunkt? Hvad nu representanterne i Utskottet från Första Kammaren beträffar, hafva de gjort delvis stora eftergifter, då de, med frånträdande af Kammarens åsigt, att sedelutgifningsrätten kunde medgifvas för ett belopp af 60,000,000 kronor, gingo ned till 50,000,000 kronor; och då man sedan gick ned ända till 40,000,000 kronor, möttes man från Andra Kammarens ledamöter med uttalanden, som om detta vore ett *hån* i fråga om sammanjemkning. Hafva vi då i Utskottet verkligen stått på obeveklighetens ståndpunkt?

Då jag är fullkomligt öfvertygad om att en ytterligare sammanjemkning är omöjlig och icke leder till något resultat och då jag anser, att Första Kammaren, genom att ytterligare gifva vika i detta afseende, får en sämre ståndpunkt än hittills i denna fråga, far jag för min del yrka afslag på Utskottets förslag. Detta tillvägagående, att ständigt gifva efter och gifva efter, kan jag för min del icke gilla. Jag yrkar afslag.

Herr vice Talmannen: Då jag ansett Kongl. Maj:ts proposition angående ordnandet af de sedelutgifvande bankerna innebära ett särdeles lyckligt förslag att reglera dessa i ekonomiskt afseende så viktiga angelägenheter, är det ju alldeles gifvet, att jag icke kan vara synnerligen benägen för modifikationer i dessa samma förslag, som skulle icke oväsentlig mån minska den varsamhet, med hvilken den Kongl. propositionen gått till väga. Men å andra sidan kan jag icke dölja för mig, att det ligger utomordentlig vikt både i politiskt och ekonomiskt afseende vid att borttaga det agitationsämne, hvilket den enskilda sedelutgifningen och den därför gällande lagstiftningen under de senare åren har blifvit. Jag har icke heller kunnat dölja för mig, att denna fråga icke, liksom lagfrågor i allmänhet, är beröende på denna Kammares beslut, och att förändringar kunna utan dess sam-

Sammanjemk-
ningsförslag
i fråga om
lag ang. en-
skilda bank-
bolag med
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)

tycke vidtagas. I den för sedelutgifningen och de enskilda bankernas deraf beroende ställning ytterst viktiga frågan om sedelvalörerna ligger rättigheten att indraga tiokronesedlarne uteslutande i regeringens hand; och det torde kanske finnas andra områden, der man icke heller med full trygghet kan lita på, att man kan motverka åtgärder, som för dessa viktiga institutioners förmåga att verka skulle blifva högst fördelliga. Under sådana förhållanden är det som jag tror, att man bör, om jag så må säga, våga och hoppas mera än man under andra förhållanden skulle hafva tilltrött sig att göra, med andra ord, att man bör våga en något större successiv indragning af sedelutgifningsrätten än den Kongl. Maj:t föreslagit, så snart den icke medför någon rubbning af sjelfva principen, att de sedelutgifvande bankerna för obestämd framtid skulle få finnas och utöfva en omfattande verksamhet.

Jag föreställer mig, att man i denna sak skulle handla rätt, om man går Medkammarens önsknings till mötes inom måttliga gränser, och att derför ett försök att sammanjemka de olika meningarna ännu en gång skulle kunna vara af omständigheterna påkalladt. Denna uppfattning har äfven vunnit stöd af den omständighet, att det sammanjemkningsförslag, som nu föreligger, åtföljes af ej mindre än sexton reservationer, det vill säga lika många, som ledamöterna i Utskottet, och att förslaget således antagligen icke har något synnerligt stöd på något håll.

Under sådana förhållanden förenar jag mig med dem, som yrka återremiss, hvilken, om den också icke kommer att gifva frågan en lyckligare lösning, åtminstone må vara ett bevis på den vikt, denna Kammarer lägger på åstadkommandet af ett ordnande utaf de sedelutgifvande bankernas förhållanden redan vid denna riksdag.

Detta anförande mottogs med bifallsrop.

Herr Schotte: De fleste talare, som uppträdde efter den förste, förklarade sig afgjordt emot alla vidare försök till sammanjemkning i denna fråga. Skulle så vara den allmänna åsigten inom Kammaren, måste jag för min del beklaga detta.

Herr vice Talmannens sista yttrande ingifver dock förhoppning, att det ännu torde finnas någon möjlighet till ett resultat. För min del är jag lifligt intresserad af, att icke allt arbete, som under denna riksdag blifvit nedlagdt på bankfrågans ordnande här i Sverige, skulle vara fullkomligt resultatöst.

Det är visserligen sant, att det förslag, som senast af den förste ärade talaren här framställdes, fordrar icke obetydliga uppoffringar af dem, som önska att de sedelutgifvande bankerna så fritt som möjligt må få verka och röra sig; men, mine herrar, huru är det möjligt att kunna komma till något resultat, då skarpt emot hvarandra stridande åsikter mötas, om man icke å ömse sidor vill något gifva med sig?

Hvad visar oss icke de sista tio årens riksdagshistoria, huru det gått i striden med grundskatternas afskrifning? Huru mycket bättre var icke det förslag, som framlades i början, mot hvad de sedermera successive blifvit? Min öfvertygelse är, att om man allt för häftigt

stretar emot en reform, som dock med nödvändighet så småningom gör sig gällande, vinner man slutligen ett sämre resultat, än om man i tid viker något ifrån sin åsigt.

Om således en sammanjemkning kan vinnas på basis af det förslag, som Herr Bergström uppläste, anser jag för min del, att Första Kammaren må vara beredd att emottaga detsamma. Det gifver de enskilda bankerna tillfälle att under några år få ostördt verka, och om sedelutgifningen skulle inskränkas till 50,000,000 kronor, gifver det bankerna tillfälle att så småningom organisera sig, så att de kunna fortsätta sin rörelse med en mindre sedelutgifning; och förslaget bestämmer slutligen icke någon tid, då all sedelutgifning skulle upphöra. Det lemnar denna sak åt framtiden, då det ju är mycket svårt att bestämma hvad som tio eller tolf år härefter kan vara nödvändigt och nyttigt för vårt land och dess ekonomiska utveckling.

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Jag kan således icke se annat, än att det är Första Kammaren fullt värdigt att försonligt räcka sin hand åt Andra Kammaren. Skulle så vara, att majoriteten i Andra Kammaren icke emottager den utsträckta handen utan fordrar ännu större medgifvanden, ja, då få vi två våra händer; då är det åtminstone icke Första Kammaren, som satt sig emot en billig försoning.

Jag anhåller således för min del om återremiss i samma syfte, som af den förste ärade talaren blifvit framställt.

Herr Hedlund: Jag vill fästa Kammarens uppmärksamhet på att, om Kammaren nu vill besluta sig för en återremiss med någon framgång gent emot Andra Kammaren, det är alldeles nödvändigt att hafva för sig klargjort, hvad meningen med en sådan återremiss verkligen är. Jag menar, att man tydligt måtte förstå, att återremissen skulle hafva den betydelse, som ordföranden i det Sammansatta Utskotet för oss påpekat. Om deremot, såsom en föregående talare yttrat, det skulle kunna förutsättas, att man gjorde denna återremiss för att få ett nytt förslag, som man icke nu känner, då skulle jag afstyrka återremissen. Förhållandet är nemligen, att i Andra Kammaren, om hvars åsikter jag tror mig hafva en temligen noggrann kännedom, en återremiss väl vore möjlig, men föga sannolik, dock endast under den förutsättning, att Första Kammaren hade formulerat sitt förslag; och om jag också icke vet på hvad sätt, kunde man ju af diskussionen och af den votering, som jag kommer att begära för den händelse sådant kunde anses nödigt, måhända leda sig till det slutliga resultatet.

Så vidt jag vet, är Andra Kammaren bestämd för att bifalla det nu föreliggande betänkandet; men det finnes inom den Kammaren också de, hvilka vilja få ett slut på denna viktiga och svåra fråga, och det skulle kunna vara möjligt, att man, i fall Första Kammarens beslut blefve känt, äfven kunde inom Andra Kammaren få majoritet för en återremiss, särskildt med hänsyn till den af ordföranden lemnade upplysning, att denna återremiss skulle kunna komma till en hastig behandling och icke behöfva förlänga Riksdagen.

För min del är jag en så varm vän af bankfrågans ordnande i dessa delar, att jag förenar mig i yrkandet om återremiss på basen af det framlagda förslaget.

Sammanjemk-
ningsförslag
i fråga om
lag ang. en-
skilda bank-
bolag med
sedelutgif-
ningsrätt.
(Forts.)

Det närvarande tillståndet är högst betänkligt. De enskilda bankerna kunna utsläppa huru mycket sedlar som helst i marknaden, hvilket Riksbanken med den största uppmärksamhet dock icke kan öfvervaka, och för hvilket den alltid måste vara på sin vakt. En föregående ärad talare hade ett yttrande, som jag icke kan lemna obestriddt; han sade nemligen, att de enskilda bankerna äro nödvändiga för att utgöra en motvigt mot den politiska banken, som kallas Riksbanken, och han gick tillbaka ända till frihetstiden, för att visa de missbruk, hvartill denna bank kan komma att göra sig skyldig. Jag vill då säga, att det torde heller icke saknas exempel på enskilda banker, der direktörerna ganska fritt förfogat öfver bankens kassor. Jag vill dermed hafva sagt, att om man väl från privatbankernas sida kan anse, att det ligger ett argument i hvad den ärade talaren uti detta afseende anförde, så är det från andra sidan ett argument, att man bör hafva en stark Riksbank för att bilda en motvigt emot det farliga penningeintresse, som ligger i de enskilda bankerna.

Jag vill också påminna den ärade talaren om, att här icke är fråga om att upphäfva den enskilda bankrörelsen, endast att så småningom indraga den sedelutgifningsrätt, de nu hafva. Jag säger ännu en gång, att det vore en lycklig sak, om man i sista stunden kunde genom en sista ansträngning få frågan löst; och vi hafva ju stått inför kompromisser, som verkligen haft svårare saker att lösa än denna. Det förefaller mig, som om icke Första Kammaren borde vara främmande för den lyckligare ståndpunkt, som Första Kammaren derutinnan skulle intaga, att man icke kunde säga, att det vore denna Kammare, som gjort en uppgörelse omöjlig. Jag ser i denna fråga ett högre intresse än privatbankernas eget intresse, vid hvilket den föregående ärade talaren tyckts lägga så stor vikt. Jag ser i frågan hela rikets intresse, det allmännas intresse, och det är till detta, som jag tror, man först och sist bör taga hänsyn.

Herr Törneblad: Först och främst måste jag beklaga, att denna fråga framkommit i Riksdagens elfte timme, ifall detta skulle kunna hindra en lycklig utgång af saken.

Jag föreställer mig likväl, att saken borde vara af sådan vikt, att, om ock Riksdagen skulle behöfva förlängas en eller par dagar, dessa skulle vara väl använda af dem, som för ändamålet stannade qvar i stället för att resa sin väg.

Se vi saken från privatbankernas målsmäns sida, så hafva de mera än en gång uttalat såsom ett önskemål, att frågan måtte i god tid blifva löst.

En stämna, som förut i denna Kammare förde privatbankernas talan, men som nu för alltid tystnat, betonade förra året på det allra skarpaste nödvändigheten af frågans snara lösning. Detta var i fjol och sedan dess har redan ett år förgått; och man vet, att det är redan nästa år som de enskilda bankerna skola bestämna sig för att begära förlängda oktrojer. Det torde icke vara så praktiskt lätt att åstadkomma ett beslut derom på grund af ovissheten om den lagstiftning i ämnet, som möjligen i bästa fall skulle kunna beslutas under loppet af nästa års Riksdag, — jag säger »i bästa fall», ty det skulle

ytterligare kunna erfordras en remiss till Högsta Domstolen, i fall någon ändring viddtages med ett framlagdt lagförslag och Kongl. Majt: således måste höra densamma i frågan, innan han kunde sanktionera lagen.

Det är just från privatbankernas sida som det är ganska viktigt, att frågan ej blir uppskjuten till dess det i större eller mindre mån blir för sent för dem att bestämma sig för att ingå med begäran om nya oktrojer.

Hvad Riksbanken beträffar kan ingen mer än jag hysa fruktan för, att den skulle kunna uppträda såsom en politisk bank; jag ber dock att få erinra, att om en sammanjemkning nu kan åstadkommas, och således bankväsendet ordnas för någon tid, det har en stor fördel med sig, att bestämmelserna om Riksbankens sedelutgifningsrätt och om dess metalliska kassa skola hafva öfvergått till civillag, ett önskningsmål som länge framhållits, och en förändring som i betydlig mån torde motverka, hvad man befarar, eller att Riksbanken skall kunna blifva en allt för politisk bank. Det är visserligen sant, att man derigenom icke gjort allt; åtskilligt återstår, men om man arbetar med lugn och icke upphetsar sinnesstämmningen, går det måhända lättare, fortare och säkrare, än det skulle ske, om Kamrarne ställes mot hvarandra och man framhöll den ena saken såsom en motvigt mot den andra. Likaså tror jag, att den motvigt, som skulle ligga i ett uppskjutande af privatbankernas sedelutgifnings ordnande, eller särskildt ett bibehållande af frågan om tiokronesedlarne såsom olöst, icke är så stark, som man inbillar sig den vara. Förhållandet är, att Riksdagen kan i en och annan mån begränsa eller inskränka de enskilda bankernas verksamhet blott genom beslut, som tillhöra dess eget lagstiftningsområde, och under våra dagars utvecklade politiska förhållanden är det icke ens säkert, att i längden hos regeringen tillräcklig motståndskraft skall finnas mot Riksdagens upprepade beslut eller försök att häfda sin vilja. Hvad riskerar man nu, om man antager det förslag, som här till sina grunddrag blifvit framställt? Icke synnerligen mycket. Hvad de första 5 åren beträffar, så hafva de icke mycket att betyda, icke heller de derpå följande 5 åren, ity att utgifningen af tiokronesedlar skulle omfatta ett belopp af 20 millioner, ett belopp högre än det, som dessa sedlar utgjorde år 1879, innan de enskilda bankernas femkronesedlar indrogos. Sedan har, såsom jag förut haft äran på detta rum säga, Riksbankens utgifning af femkronesedlar ökats med 7 millioner kronor, och antagligen kommer den efter detta att ännu mer tillväxa. Jag föreställer mig således, att det med afseende på den lugna utvecklingen af landets kreditförhållanden vore synnerligen önskvärdt, om Kamrarne kunde komma öfverens om ett beslut, ungefär så beskaffadt, som det nu här framställda förslaget. Jag erinrar derom, att för ordnandet af landets bankväsende måste det vara synnerligen angeläget att välja en tidpunkt, då icke någon kris eller katastrof på det ena eller andra sättet påverkar lidelserna och möjligen drifver till åtgärder, som då för tillfället synas behöfliga i följd af den uppskrämde sinnesstämmningen, men för den lugnare besinningen icke hålla profvet. Det är en gammal sats, ofta uttalad vid pröfningen af bankfrågor i främmande land, att man bör framför

Sammanjemkningsförslag i frågan om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

allt akta sig att icke lagstifta, då ögonblicket gör det till en tvingande nödvändighet i följd af svåra påkänningar inom finansverlden. Nu är det visserligen förhållandet, att man uppskjutit i det längsta med våra bankförhållandens reglering, hvarför frågan blifvit bragt i ett för pröfning i god ro obehvämt läge, men ännu är det en möjlighet att vid denna riksdag för en jemförelsevis längre tid ordna våra enskilda bankers verksamhet, så att den temligen ostörd må kunna fortgå inom visserligen icke allt för snäva gränser; men jag fruktar att denna möjlighet icke alltid skall stå öppen. Det är på grund häraf som jag yrkar återremiss af betänkandet.

Herr Stjernspetz: Ehuru den näst föregående talaren bemötte hvad en ledamot på stockholmsbanken yttrade, att Riksbanken skulle kunna blifva en politisk bank, beder jag få lägga ytterligare vikt dervid, att just genom antagandet af föreliggande lagar erhåller man ett ganska säkert värn mot bankens användande för politiska ändamål, emot hvad förhållandet skulle kunna urarta till med de nuvarande stadgarne. Stockholms representanter torde redan hafva kommit under fund med, huru Andra Kammarens majoritet med tillhjälp af Första Kammarens minoritet tillade Riksbanken hela dess vinst för förlidet år, och det är temligen sannolikt, att samma beslut komma att fattas kommande riksdagar, om ej enighet kan uppnås. På samma väg och af samma orsaker kan Riksbankens sedelutgifningsrätt äfven ensidigt utsträckas. För min del ser jag alltid helst att lagbunden ordning så väl i bankaffärer som i andra må blifva rådande.

Rörande Kongl. Maj:ts ställning till frågan har jag uppfattat den så, att det förslag, Sammansatta Utskottet först framlagt, icke har utsigtt att af regeringen accepteras; men jag anser derjemte, att regeringen torde få betänka sig något, i fall Första och Andra Kammaren förenade sig om ett förslag, deri någon begränsning för sedelutgifningsrätten komme till stånd. Jag tror icke regeringen sagt sitt sista ord och icke heller bör göra det, förrän den noga öfvervägt det beslut, hvartill Riksdagen i frågan kan komma.

I likhet med Herr Bergström anhåller jag om återremiss af förevarande punkt.

Friherre Åkerhielm: Jag har icke många ord att lägga till de anföranden, som inför Kammaren blifvit afgifna; och om jag begärt ordet, har jag gjort det därför, att jag anser mig vara skyldig mig sjelf och det förtroende, som svenska Riksdagen åt mig i årtal lemnat, att icke sitta tyst under behandlingen af en sådan fråga som den föreliggande, jag vågar säga en af Riksdagens viktigaste. Derest nu vid behandlingen af det föreliggande förslaget Första Kammaren skulle låta sitt slutliga votum bestännas af deras mening, som ingenting vidare vilja åtgöra, så qvarstår likväl samma år för år allt mer framträdande beklagliga förhållande af en stormlöpning och rusning mot något, som låt vara oförståndigt men dock i bästa mening en stor del af svenska folkets ombud anser vara ett origtigt och oeffterättligt tillstånd. Det torde vara i färskt minne — jag vill nu endast erinra derom —, huru som medelst gemensamma voteringar icke blott bestäm-

melser angående bankovinsten kunna afgöras, utan äfven i ena eller andra hänseendet ganska viktiga stadganden sådana kunna införas i reglementen för Riksbanken och Riksgäldskontoret, och sådant skedde för icke längre sedan än vid sista Riksdagen. Under det man nu, å ena sidan, söker taga ut sin rätt och, å andra sidan, ser den i grunden mot Riksbanken och landets bankväsen i dess helhet välvilliga stämning, som gör sig gällande i en allt för stark stormlöpfung mot privatbankerna, utan att man dock klart och tydligt inser den möjliga lösningen af frågan, lär man väl också böra visa allt det tillmötesgående, som är möjligt, för att stäfja den anledning till oro, som nu redan finnes och som ovilkorligen vid ett fortgående af den svenska bankrörelsen måste komma att göra sig gällande. Det skulle icke förvåna mig om, derest 1886 Riksdag atskildes med afslag, med skilda meningar och utan sammanjemkning af åsigt, följden deraf blefve en ganska stor oro och rubbning i förtroendet; och då jag för min del icke vill bidraga dertill, får jag, till den kraft och verkan det hafva kan, uppmana Kammaren att äfven söka afböja en sådan utgång af frågan. Det är gifvet, att delegarne i de enskilda bankerna med ifver måste önska att få klart för sig, hvilken ställning de skola intaga och hvad lagen om dem skall bestämma; och det är äfven gifvet af hvad här redan föreligger, att fordran på en betryggande utvidgning af Riksbanken är förtjent af ganska stort afseende.

Min mening är i korthet sålunda den, att man är synnerlig tack skyldig den person, som ledt Sammansatta Utskottets förhandlingar och nu i dag varit i tillfälle att antyda en mening, om hvilken det kan vara förhoppning, att Riksdagens flertal förenar sig. Lyssnande till hvad ledamoten från Göteborg här yttrade, får jag äfven uttala såsom min öfvertygelse, att det ligger makt uppå, att Andra Kammarren får höra, huru och hvad man här tänker, då man är med om att yrka ärendets återförvisning, och därför får jag för min del uttala, att jag instämmer i deras yrkande, som önska återremiss af den föreliggande punkten, samt är beredd att, om under morgondagens plenum den af Utskottets ordförande antydda ändringen föreligger till afgörande, biträda samma ändring.

Herr Claëson: Då flera af Kammarens mest framstående män, vid hvilkas yttrande man är van att fästa betydelse, talat för återremiss, är det ledsamt, att jag icke kan biträda deras mening. Jag gör det icke af ovilja mot förslaget, för hvars skull frågan skulle återremitteras; jag skulle lika lifligt som dessa herrar önska, att frågan kunde lösas vid denna riksdag, och då jag deltagit i Utskottets arbeten, är jag kanske känslig därför i högre grad än en utanför stående; då jag sålunda dock vågar motsätta mig förslaget, sker det af den bestämdaste öfvertygelse att det är fullkomligt gagnöst. Redan af en ledamot från Utskottet hafva vi hört, att då ett förslag, synnerligen nära liknande det, för hvars skull återremiss nu begäres, vid sammanjemkningen förevar, bemöttes det nära nog med skymford; det ansågs såsom ett hän eller ett försök, som ej förtjenade minsta afseende. Vidare får jag anföra att, när sedan omröstning i Utskottet företogs mellan det föreliggande förslaget och ett som gick vida längre än det,

Sammanjemkningsförslag i fråga ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

*Sammanjem-
ningsförslag
i fråga om
lag ang. en-
skilda bank-
bolag med
sedelutgif-
ningsrätt.*
(Forts.)

för hvars skull återremiss nu skulle ske, gaf icke någon af Andra Kammarens majoritet sin röst för det förra, utan valde det radikalaste. Men icke nog härmed. Då deras eget förslag icke antogs, reserverade de sig i riktning mot ett ännu radikalare. Det torde då vara tydligt, att, så vida icke en fullständig omvändelse eger rum, hvilket Andra Kammarens majoritet icke förut visat sig benägen för, det framställda förslaget om återremiss icke komme att leda till något resultat. Sedan har man både inom Utskottet och här försäkrat, att Andra Kam- marens majoritet fattat ett bestämdt beslut att icke antaga det åter- remissförslag, som nu skulle erbjudas. Då jag således är alldeles öfvertygad, att icke något kommer att vinnas, och då Första Kamma- ren hvarken i ena eller andra fallet har någon skuld till ett uppskof, anser jag, att Första Kammaren handlar klokast och bäst häfdar sin ställning genom att rösta afslag, hvilket jag för min del anser mig nödsakad att göra.

Herr Fischer: Endast ett par ord för att bemöta yttranden, som fälts med anledning af mitt föregående uttalande. En talare på göte- borgsbanken påpekade med anledning af min framställning om Riks- banken och faran af att dess medel användes på ett mindre lämpligt sätt kända missförhållanden inom de enskilda bankerna. Denna erinran eller jmförelse torde dock sakna all betydelse, desto helre som talaren helt och hållet förbigick det moment i fråga om Riksbanken, hvarpå jag lade all vikt, nemligen handhafvandet af Riksbankens medel i po- litiskt syfte, hvilket vore farligt för framtiden liksom tillföre och något, hvarför man framför allt borde akta sig. I det hänseendet tror jag icke, att de enskilda bankernas medel kunna blifva af deras direk- törer eller styrelser använda.

Han yttrade vidare, att om också sedelutgifningsrätten indrages, så kvarstode dock för de enskilda bankerna i allmänhet rättigheten att drifva bankrörelse. Jag är alldeles öfvertygad, att sådan kommer att bedrivas med mycken framgång i de stora städerna, men huru det komme att gå i landsorten, är en annan sak. Det var endast en gissning, som den ärade talaren uppställde der vid lag, och jag tror mitt antagande, att bankerna komme att försvinna från de små städerna, lika godt som hans.

Vidare sade han, att man bör betrakta frågan endast från det allmännas synpunkt, icke från privatbanksintressets; men det är just med afseende på det allmännas bästa, som jag betraktar saken, ty jag anser, att Riksbanken, ehuru den, som förhållandet nu är, fungerar utmärkt, och jag skänker de nuvarande styresmännen mitt fulla erkännande, dock under andra förhållanden kan handhafvas på ett sätt, som icke lünder till det allmännas bästa. Jag får erinra om hvad som innehålles uti en i dessa dagar i öfversättning utkommen skrift af en tysk finansman, som med ifver talar för en-banksystemet. Han börjar med att beskrifva affärsvexeln och under hans deduktion får man följa vexeln, huru den vandrar från den ena handen till den andra, förmedlande en mängd köp, samt huru han slutligen kommer till centralbanken; men denna är en sådan, som väl ensam har sedelutgifningsrätt men der- emot icke bedriver inlåning mot ränta och endast belånar bankmessig

säkerhet, d. v. s. korta affärs- och publika papper. Men äfven på en sådan bank, säger han, hvilat ett oerhördt stort ansvar; är styrelsen icke genomträngd af medvetande af och känsla för detta ansvar, eller är icke banken väl kontrollerad ur det allmännas intresse, så utgör densamma en ständigt »med fara, ja död hotande apparat». Ja, mine herrar, det är just hvad Riksbanken skulle vara, förvaltad af ett öfvermåktigt och hänsynslöst riksdagspartis intresse. De uttalanden, som rigtats mot städerna, gifva att befara, att Riksbanken vänder sin utlåning åt annat håll än till betjenande af handeln, industrien och stadsmannanäringarne. Tilldragelserna under de senaste dagarne, då ett mäktigt parti i Andra Kammaren icke kan sägas hafva fullt grundlagsenligt förfogat öfver städernas representationsrätt, äfven då dess maktställning icke på ringaste sätt hotas, ingifva just icke förhoppning, att detta parti, satt i spetsen för Riksbankens förvaltning, skall verka fullkomligt oskadligt. Jag åtminstone har icke denna föreställning, och vid sådant förhållande finnes för mig icke något annat än att yrka rent afslag.

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende på förevarande punkt yrkats, dels att den skulle till Utskottet återförvisas, dels ock att Utskottets hemställan skulle af Kammaren afslås.

Sedermera gjorde Herr Grefven och Talmannen propositioner, först på bifall till Utskottets hemställan, vidare på punktens återförvisning och derefter på afslag å Utskottets hemställan, samt förklarade, efter att hafva upprepat propositionen på återremiss, sig anse denna proposition med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf och sedan såsom kontraposition dervid antagits afslag å Utskottets hemställan, uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som vill, att punkten II på sidan 13 af Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 2 skall till Utskottet återförvisas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 55;

Nej — 37.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att enligt öfverenskommelse, träffad med Andra Kammarens Talman, omröstning jemlikt 65 § Riksdagsordningen komme att vid början af morgondagens sammanträden i Kamrarna auställas öfver den i Bevillnings-Utskottets

memorial N:o 18 föreslagna voteringsproposition, som blifvit jemväl af Andra Kammaren godkänd.

Punkterna III och IV.

Lades till handlingarna.

Punkten V.

Herr Bergström: I öfverensstämmelse med Kammarens förut fattade beslut hemställer jag, att Kammaren nu icke ville fatta beslut beträffande 6 § utan låta återförvisningsbeslutet stå vid makt, och yrkar sålunda att Kammaren måtte återförvisa äfven punkten V.

Efter härmed slutad öfverläggning visades denna punkt åter till Utskottet.

Punkten VI samt Utskottets under 3:o intagna hemställan.

Herr Bergström: Med anledning af dels denna hemställan under punkten VI och dels den slutliga hemställan, som förekommer under 3:o, tillåter jag mig framställa enahanda yrkande om återremiss, som jag gjorde under punkten V.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och ifrågavarande delar af utlåtandet visades åter till Utskottet.

Utskottets hemställan under 4:o.

Lades till handlingarna.

Utskottets hemställan under 5:o.

Herr Bergström: Jag hemställer om återförvisning äfven af Utskottets hemställan under 5:o.

Efter härmed slutad öfverläggning visades ifrågavarande hemställan åter till Utskottet.

Utskottets hemställan under 6:o.

Lades till handlingarna.

Upplästes och godkändes Konstitutions-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 62, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förändrad lydelse af § 71 Riksdagsordningen.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelse, N:o 61, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till stadga angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

Anmäldes och bordlades Första Kammarens Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 19, i fråga om skrivelse till Kongl. Maj:t om föreskrift för kronofogdarne att till kommunalnämnder öfversända indrifna kommunalutskylder.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 e. m.

Kammaren åtskildes kl. 1,5 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 14 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m., och dess förhandlingar leddes af Herr vice Talmannen.

Anmäldes och bordlades Banko-Utskottets memorial N:o 14, angående instruktion för nästa Riksdags Banko-Utskott; äfvensom

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets memorial och utlåtande: N:o 3, angående aflöning åt Utskottets tjenstemän och vaktbetjening; samt

N:o 4, i anledning af återremiss från Första Kammaren af vissa delar af Utskottets utlåtande N:o 2.

Upplästes och godkändes Banko-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 65, till Konungen, angående ändring uti instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 8,9 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 15 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 8 i denna månad.

Anmälades och bordlades Bevillnings-Utskottets memorial N:o 20, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 2:dra punkten af Utskottets betänkande N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag, samt med förslag till förordning angående allmänt frilager.

Anställdes jemlikt 65 § Riksdagsordningen omröstning öfver följande, af Bevillnings-Utskottet i dess memorial N:o 18 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att den nederlagsafgift, som jemlikt § 80 mom. 1 i Tullstadgan den 2 November 1877 skall för gods, som å nederlag uppläggas, betalas med en procent af det belopp, hvartill tullafgiften för godset uppgår, må från och med den 1 Januari 1887 uttagas först i sammanhang med tullafgiftens erläggande, äfvensom att den nederlagsafgift, som enligt samma lagrum likaledes skall erläggas med en procent af tullbeloppet, då nederlags-gods till utrikes ort åter utföres, må från och med nämnda tid upphöra att utgå, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit Utskottets ifrågavarande hemställan.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 50;

Nej — 27;

Herr Stjernspetz: Då jag antager, att Kammaren redan fattat sitt beslut i denna fråga, vill jag icke upptaga dess tid, utan vågar endast fästa uppmärksamheten vid att det i går formulerade och af Kammaren antagna yrkandet af återremiss så nära sammanfaller med Utskottets föreliggande förslag, att det endast kan väcka förvåning, att man kunnat bifalla det förslag, som återremitterades i går, och afslå den nu föredragna punkten. Ehuru jag från synpunkten att undvika skarpa strider, hvilkas utgång det icke torde vara svårt att förutse, och att få stadga i bankrörelsen, likväl icke känner mig fullt tillfredsstäld med den föredragna punkten, så vågar jag dock tillstyrka bifall till Utskottets sammanjemkningsförslag.

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.
(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad Utskottet hemställt i punkten II på sidan 13 af Utskottets utlåtande N:o 2 och sedan på afslag derå, samt förklarade sig finna den senare propositionen med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Stjernspetz* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller punkten II på sidan 13 af Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 9;

Nej — 60.

Utskottets förslag i afseende på lydelsen af 6 § i den af Utskottet föreslagna lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

Herr Bergström: Jag yrkar afslag å denna hemställan och att således Kammaren icke fattar något beslut.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes propositioner, först på godkännande af Utskottets ifrågavarande förslag och sedan på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Utskottets förslag i afseende på lydelsen af 25 § i den af Utskottet föreslagna lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

Sammanjemk-
ningsförslag
i fråga om
lag ang. en-
skilda bank-
bolag med se-
delutgifts-
rätt.

Herr Bergström: Jag yrkar afslag äfven på denna hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning och sedan propositioner fram-
stälts, först på antagande af Utskottets ifrågavarande förslag och sedan
på afslag derå, förklarades den senare propositionen vara med öfver-
vägande ja besvarad.

(Forts.)

Utskottets under 3:o i utlåtandet N:o 2 intagna hemställan.

Herr Bergström: Jag yrkar afslag på Utskottets hemställan
äfven i denna punkt.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och Utskottets ifråga-
varande hemställan afslogs.

*Utskottets hemställan i afseende på den af Utskottet föreslagna
lag angående bankaktiebolags, sedelutgiftande bankbolags och spar-
banks konkurs.*

Herr Bergström: Jag yrkar afslag på denna hemställan och att
Kammaren således icke må fatta något beslut.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes propositioner, först på
bifall till Utskottets ifrågavarande hemställan och sedan på afslag
derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande
ja besvarad.

Utskottets i utlåtandet N:o 4 gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom Kammarens förut fattade beslut.

Herr Bergström, som nu på begäran erhöi ordet, yttrade: Herr
Grefve och Talman! Jag skall anhålla att få fästa Kammarens upp-
märksamhet på ett eget förhållande, hvilket väl icke lærer kunna hjälpas.
Som Kammaren behagade erinra sig, har Kammaren ovilkorligen an-
tagit Kongl. Majts förslag till lag angående förändrad lydelse af 17 kap.
3 § Handelsbalken. Enligt samma lagförslag skulle i denna paragraf,
efter stadgandet att den, som har lös pant i händer, därför njuter be-
talning framför alla andra, insättas orden: »Samma rätt hafve de,
hvilka innehafva af bankbolag utgifna banksedlar, i de bolagets till-
gångar, som äro satta i allmänt förvar såsom pant för sedlarne».

Till följd af det beslut, Kammaren nu fattat, kommer emellertid
lagen angående sedelutgiftande bankbolag icke till stånd; och af
sådan anledning har den förutsättning, under hvilken ändringen i
17 kap. 3 § Handelsbalken beslöts, förfallit. Det kommer icke att sät-
tas pant för enskilda bankers sedlar. Således kan det icke komma i
fråga att förutna sedelhafvare företrädesrätt till betalning ur sådan
pant. Nu kommer dertill, att Andra Kammaren äfven ovilkorligen
bifallit ifrågavarande lagförslag. Vid antagande af öfriga lagförslag
var Andra Kammaren så försigtig, att den dervid fäste vissa vilkor,

men denna lag fick gå fram utan vilkor. Följaktligen hafva båda Kamrarna antagit det lagförslag, som åsyftar ändring i 17 kap. Handelsbalken. Det måste således för Konungen anmälas, att hans proposition i den delen är bifallen, men det är att hoppas att Kongl. Maj:t icke promulgerar en lagförändring, för hvilken förutsättningarna icke finnas. Jag har blott ansett mig böra påpeka detta förhållande. Det är, såsom jag nämmt, ohjelpigt. Det kan nemligen icke gå an, att denna Kammare förklarar, att till följd af dess beslut om sedelutgifvande bankbolag, dess beslut rörande förevarande lagförändring förfallit.

Sammanjemkningsförslag i fråga om lag ang. enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt.

(Forts.)

Föredrogs och bifölls Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 14 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 19, i fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t om föreskrift för kronofogdarne att till kommunalnämnder öfversända indrifna kommunalutskylder.

Anmäldes och bordlades Sammansatta Stats-, Banko- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 4, med anledning af Herr S. Johnsons i Hvetlanda motion om åtgärders vidtagande för upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å 10 kronor och om ändring i reglementet för Riksbanken m. m.

Justerades fem protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 12,20 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Söndagen den 16 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Anmälades och bordlades Sammansatta Stats-, Banko- och Lag-Utskottets memorial N:o 5, med hemställan om anvisande af medel till godtgörelse åt det af Utskottet begagnade kanslibiträde.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 40, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel;

N:o 46, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel;

N:o 66, i anledning af beslutad nedsättning af annuiteterna å de till vissa enskilda jernvägsaktiebolag lemnade låneunderstöd af statsmedel;

N:o 67, angående beräkningen af statsverkets inkomster; samt

N:o 68, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret.

Upplästes och godkändes Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelse, N:o 71, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga propositioner dels under N:o 27 med förslag till särskilda förordningar angående bankaktiebolag och angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar, dels under N:o 28, med förslag till lagar angående bankbolag med sedelutgifningsrätt, angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken, angående bankbolags och sparbanks konkurs samt angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 28, angående statsregleringen;

N:o 29, angående anslag till en stambana från Sollefteå öfver Skorped till Vännäs;

N:o 30, angående afsättning till fonden för nytt riksdagshus;

N:o 31, angående lån åt Göteborgs-Hallands jernvägsaktiebolag;

N:o 32, angående låneunderstöd för enskilda jernvägar;

N:o 33, angående kreditivsummorna;

N:o 34, angående beräkningen af Riksgäldskontorets inkomster och utgifter;

N:o 35, rörande lag angående de svenska Lapparnes rätt till renbete i Sverige och till lag angående renmärken; samt

N:o 36, angående anslag till arbetena å stambanan mellan Bräcke och Sollefteå.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Stats-, Banko- och Lag-Utskottets under gårdagen bordlagda utlåtande N:o 4, med anledning af Herr S. Johnsons i Hvetlanda motion om åtgärders vidtagande för upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å 10 kronor och om ändring i reglementet för Riksbanken m. m.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial N:o 20, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande 2:dra punkten af Utskottets betänkande N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition ang. vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag samt med förslag till förordning angående allmänt frilager.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

N:o 69, angående tullbevillningen;

N:o 76, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag samt med förslag till förordning angående allmänt frilager;

N:o 77, med anhållan om revision af Kongl. förordningen den 29 Maj 1874, angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden; samt

N:o 78, angående bevillning af fast egendom och af inkomst.

Upplästes och godkändes Banko-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

N:o 63, till fullmäktige i Riksbanken, med öfverlemnande af bankoreglementet; och

N:o 64, till Konungen, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning.

Justerades sju protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 7,16 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Måndagen den 17 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrivelser:

N:o 45, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel;

N:o 73, angående ersättande af kostnader för rustningar af flottans fartyg, med flera neutralitetens upprätthållande åsyftande åtgärder samt afsättning till fonden för nytt riksdagshus, till inlösen af skattefrälseräntor och till förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond;

N:o 74, angående sättet för anskaffande af medel till vissa beslutade utgifter för statens jernvägsanläggningar och till lån för enskilda jernvägar; samt

N:o 75, med ny riksstat.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag dels till Riksdagens skrivelse N:o 72, till Konungen, angående förständigande för

kronofogdarne i riket att till vederbörande kommunalnämnder med posten öfversända redovisning för indrifna kommunalutskylder, dels ock till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 37, angående åtskilliga på grund af § 89 Regeringsformen väckta frågor;

N:o 38, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förändrad lydelse af § 71 Riksdagsordningen;

N:o 39, angående dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarne; samt

N:o 40, angående förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond m. m.

Föredrogs och bifölls Sammansatta Stats-, Banko- och Lag-Utskottets under gårdagen bordlagda memorial N:o 5, med hemställan om anvisande af medel till godtgörelse åt det af Utskottet begagnade kanslibitråde.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att före kl. 2 e. m. anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 8 e. m.

Herr Stråle, Wilhelm, erhöll på begäran ordet och yttrade: Den 12 i denna månad biföll Andra Kammaren dess Första Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 10, i anledning af väckt motion angående studie- och examensväsendet vid universiteten och Karolinska medikokirurgiska institutet, hvarefter Första Kammaren derpå följande dag öfverlemnade detta ärende till sitt Tillfälliga Utskott N:o 2 för granskning och utlåtande; men den korta tiden, som af Riksdagen återstod, har icke medgifvit det Tillfälliga Utskottet att behandla detta viktiga ärende, hvilket jag ansett mig böra anmäla.

Herr Törneblad: Jemte det jag såsom ledamot af Utskottet instämmer med Herr Stråle, att tiden icke medgifvit Utskottet att behandla detta viktiga ärende, får jag blott beklaga, att det kommit så sent, emedan det i sjelfva verket är så betydelsefullt, att det erfordrar en noggrann och grundlig pröfning, som hvarken från Utskottets sida eller Riksdagens i denna sena timme kunnat komma det till godo.

Men då jag uttalar detta beklagande, så ligger deri också ett förklarande att jag anser den väckta frågan vara af beskaffenhet att i en eller annan form efter en allsidig pröfning återkomma.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Tillkännagafs, att Kongl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla Riksdagens samtliga ledamöter att Tisdagen den 18 innevarande månad efter förrättad gudstjenst sig å rikssalen infinna för att enligt 36 § Riksdagsordningen af Kongl. Maj:t i nåder hemförlofvas.

Kammaren åtskildes kl. 2,12 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Måndagen den 17 Maj, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 41, angående statsregleringen;

N:o 42, angående inköp af jernvägen mellan Hudiksvall och Näs-viken;

N:o 43, angående reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning;

N:o 44, angående bevilning af fast egendom och af inkomst;

N:o 45, angående tullbevilningen;

N:o 46, angående vidtagande af åtgärder för upphörande af enskilda bankers rätt att utgifva sedlar å 10 kronor;

N:o 47, angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna;

N:o 48, angående eftersökande och bearbetande af stenkolssyndigheter ;

N:o 49, angående revision af Kongl. förordningen den 29 Maj 1874 rörande Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden ;

N:o 50, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i afseende på afgifterna för tullnederlag samt med förslag till förordning angående allmänt frilager; och

N:o 51, i anledning af Kongl. Maj:ts propositioner dels med förslag till särskilda förordningar angående bankaktiebolag och angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar, dels med förslag till lagar angående bankbolag med sedelutgifningsrätt, angående förändrad lydelse af 17 kap. 3 § Handelsbalken, angående bankbolags och sparbankers konkurs samt angående tillägg till och ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 Mars 1830.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 8,5 e. m.

In fiden

A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 18 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 10,30 f. m.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

Herr Grefven och Talmannen samt Kammarens ledamöter afgingo kl. nära 11 f. m. till Storkyrkan, der riksdagspredikan hölls af utnämnde kyrkoherden i Maria Magdalena församling J. A. Sjöstrand. Efter gudstjenstens slut begaf sig Kammaren till rikssalen, der jemväl Andra Kammaren infann sig. Sedan Herr Statsrådet och Chefen för Civilepartementet von Krusenstjerna uppläst Kongl. Maj:ts nådiga förordnande för Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes ärendena Grefve Ehrensvärd att å Kongl. Maj:ts vägnar avsluta Riksdagen, samt Herrar Talmännen, hvar för sig, framfört Kamrarnes undersåtliga välönskningar, och riksdagsbeslutet blifvit af Herr Statsrådet och Chefen för Civilepartementet uppläst, förklarade, å Kongl. Maj:ts vägnar, Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes ärendena 1886 års lagtima Riksdag vara avslutad.

Efter det Kammarens ledamöter återkommit till samlingsrummet och der intagit sina platser, uppstod Grefve Lagerbjelke från talmansstolen och yttrade:

Mine Herrar!

Då vi nu efter Riksdagens slut gå att åtskiljas, anhåller jag att till Kammaren få frambara en upprigtig tacksägelse för den vänskap och det förtroende, som här kommit mig till del; likasom jag vördnadsfullt utbeder mig att i en vänlig åtanke hos Eder, mine herrar, vara innesluten.

Den svenska Riksdagen har alltid varit och skall alltid förblifva enhällig derom, att i fäderneslandets väl ställa det främsta målet för allas sträfvanden. Mätte detta höga mål mer och mer uppnås, lika visst som vi alla instämma i den gemensamma önskan: Gud bevare Konung och fädernesland!

Herr Reuterswärd besvarade detta tal i följande ordalag:

Herr Grefve!

För den afskedshelsning, som Herr Grefven nyss uttalat, ber jag att få hembära Kammarens vördnadsfulla tacksamhet. Vid hvarje tillfälle sådant som detta, då Herr Grefven nedlägger talmansklubban, känner Kammaran sin tacksamhetsskuld allt mer ökad. Med känslor af den djupaste vördnad ber jag att å Kammarens vägnar få uttala den önskan, att Herr Grefven nu, efter sitt ansträngande värf, måtte återvinna frid och lugn samt framför allt åtnjuta en ostörd helsa, så att vi vid nästa riksmöte måtte få glädjen att å nyo se Herr Grefven intaga sin ansvarsfulla plats.

Första Kammaran anhåller genom mig att städse få hafva den äran och glädjen att vara innesluten i Herr Grefvens välvilliga hågkomst.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 12,20 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
